

Rapport 2008:134

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Överstad 1:5 - en tomt med gravar?

Intill RAÄ 17
Sundet, Överstad 1:5
Askeby socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Erika Räf

Överstad 1:5 - en tomt med gravar?

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	4
Åtgärdsförslag	4
Tekniska uppgifter	6
Bilaga 1. Fornlämningsbeskrivning	7

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

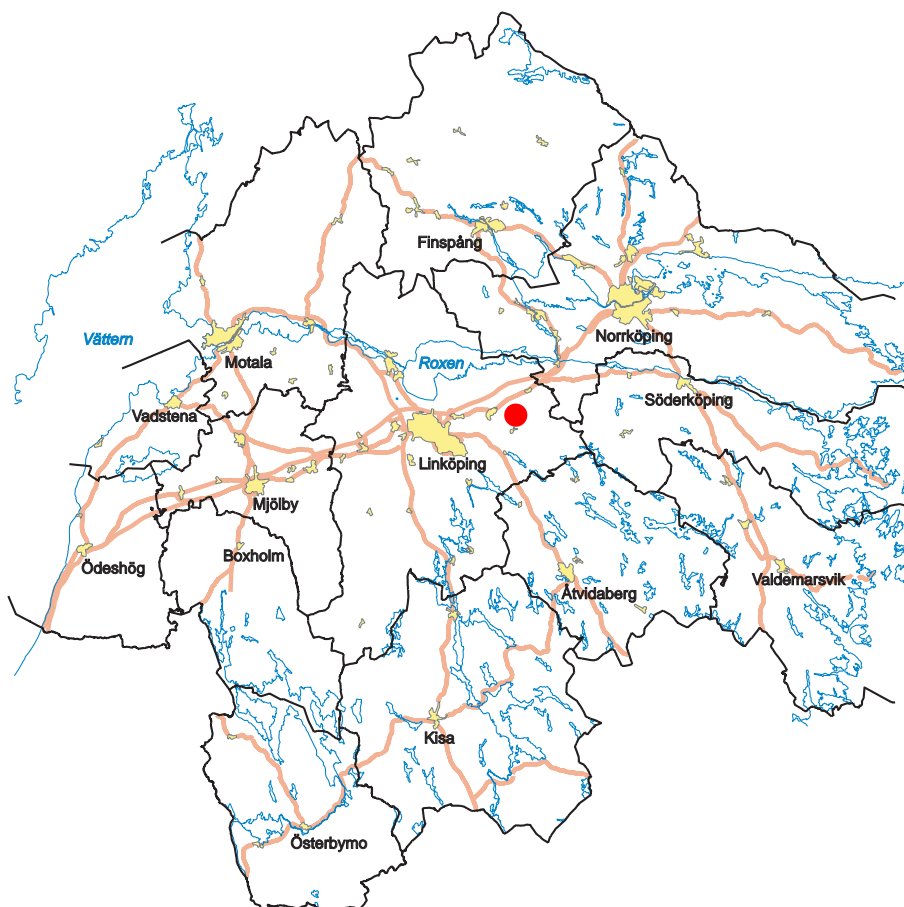
Sammanfattning

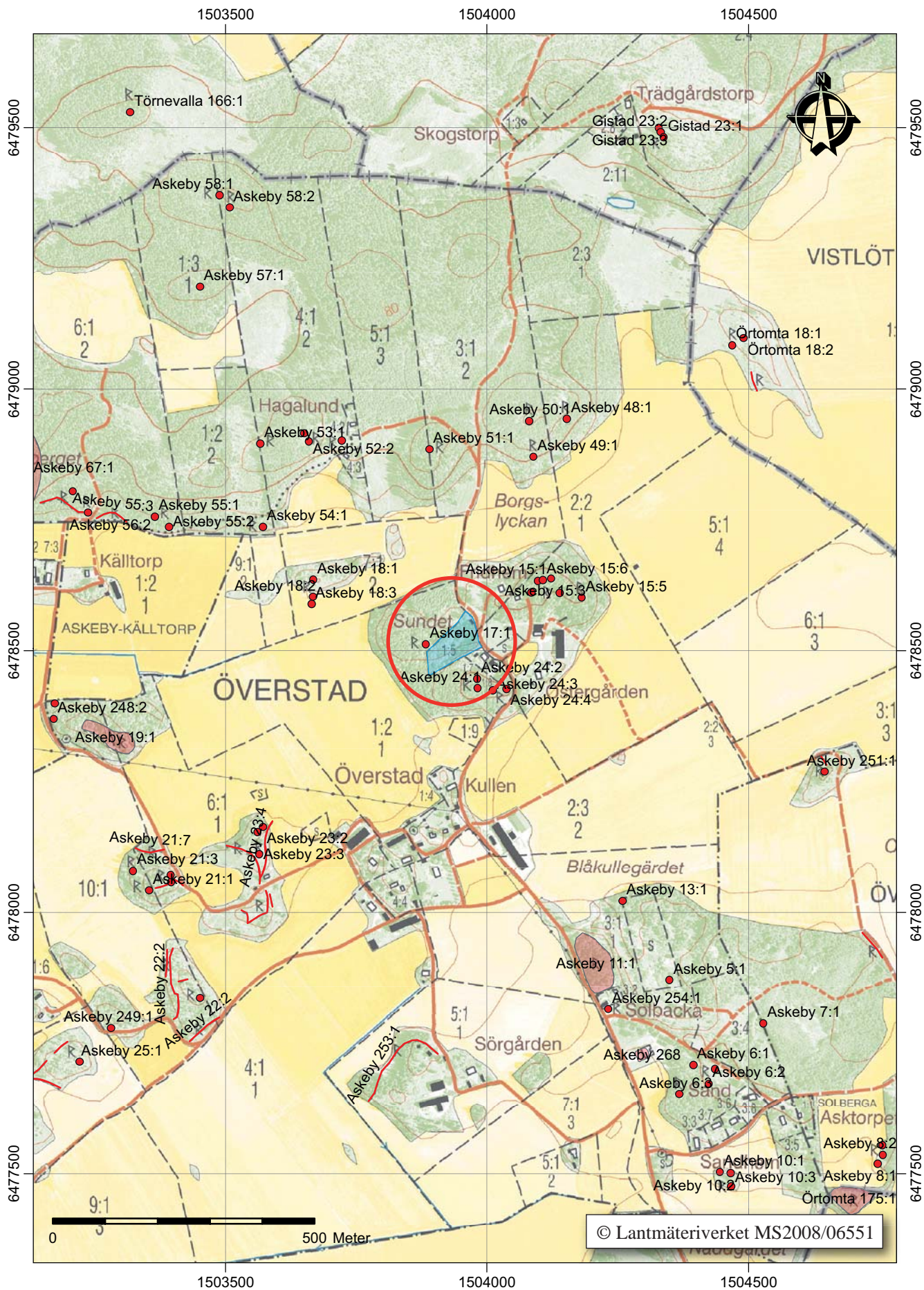
Östergötlands länsmuseum utförde i november 2008 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheten Sundet, Överstad 1:5, Askeby socken, Linköpings kommun. Utredningen föranleddes av nybyggnation av ett bostadshus samt anläggande av markbädd för avlopp inom fastigheten.

Inom fastighetens nordöstra del ligger ett äldre bostadshus och smärre ekonomibyggnader, omgivet av gräsmatta och äldre äppelträd. Det sydvästra partiet av fastigheten består till största delen av trädbevuxen, stenig naturtomt. Inom denna del påträffades vid besiktning en möjlig stensättning.

Östergötlands länsmuseum gör bedömningen att nybyggnationen av bostadshuset samt anläggandet av markbädd för avlopp kan genomföras som planerat. Däremot anser Östergötlands länsmuseum att den del i sydväst som består av naturtomt, bör fredas från byggnation ur kulturmiljösynpunkt.

Erika Räf
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med utredningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde i november 2008 en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2 i samband med planerad nybyggnation av ett bostadshus samt markbädd för avlopp inom fastigheten Sundet, Överstad 1:5, Askeby socken, Linköpings kommun. Det planerade bostadshuset kommer att ersätta ett äldre, befintligt hus på samma plats. Markbädden för avlopp ska anläggas i ett lågt liggande parti söder om huset.

Utredningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Den totala ytan som berördes av utredningen var ca 7 800 m². Uppdragsgivare var markägaren Göran A Persson. De arkeologiska kostnaderna står Länsstyrelsen Östergötland för. Ansvarig för utredningen var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Fastigheten Sundet, Överstad 1:5 ligger i det småbrutna jordbrukslandskapet öster om Roxen i en mycket fornlämningsrik trakt. Framför allt är det lämningar från den äldre järnåldern som utmärker bygden, som t ex gravar, gravfält och stensträngar. De senare är rester av stenmurar.

Fastigheten är till största delen belägen på en moränrygg som löper i SV-NÖ riktning. I söder utgörs en mindre del av tomten av lägre liggande mark. Inom fastighetens nordöstra parti ligger ett äldre bostadshus och smärre ekonomibygnader. Runt husen finns sedan länge kultiverad mark i form av gräsmatta och äldre äppelträd.

Det sydvästra partiet av fastigheten består till största delen av trädbevuxen, stenig naturtomt. Omedelbart utanför fastighetsgränsen i västnordväst, finns en kvadratisk stensättning (RAÄ 17:1), d v s en grav. Den är ca 8 x 8 m stor, ca 0,5 m hög och har en tydlig kantkedja. Gravens utformning tyder på att den bör vara från äldre järnålder – folkvandringstid.

Ett femtiotal meter söder om tomten är ytterligare fyra gravar belägna (RAÄ 24:1-4). En av dem är en kvadratisk stensättning, 6,5 x 6,5 m stor, ca 0,6 m hög och med hörnstenar, två av gravarna är runda stensättningar: den ena 6 m i diameter och ca 0,2-0,4 m hög och den andra 4,5 m i diameter och 0,3 m hög. Den fjärde graven är en sk domarring, bestående av sju stenar. De fyra gravarna ligger i skogsmark på en mindre höjd.

Gravformerna tyder på att de är samtida med den kvadratiske stensättningen västnordväst om tomten. Tillsammans kan de vara rester av ett större gravfält. Det går därför inte att utesluta att det kan förekomma okända fornlämningar, främst i form av gravar, inom den aktuella fastigheten.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa om fornlämning berörs av den aktuella exploateringen. De eventuella lämningar som framkom skulle om möjligt beskrivas avseende karaktär, datering och utbredning.

Utredningens resultat ska vid eventuell framtida exploatering kunna ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska utredningen utfördes i form av översiktliga kartstudier, en besiktning av fastigheten samt en sökschaktsgrävning. Sökschakten togs upp med grävmaskin på ur fornlämningssynpunkt lämpliga platser inom den tomtyta som skulle bli föremål för exploatering. Besiktningen utfördes främst på den sydvästra delen av fastigheten som består av naturtomt.

Dokumentationsmaterialet i form av digitala inmätningar förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Resultat och tolkning

Två sökschakt togs upp med grävmaskin i gräsmattan intill det befintliga huset. Schakten, som grävdes ner till undergrunden, var ca 1,4 m breda och 0,2 m djupa. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Vid besiktning av den del av fastigheten som utgörs av naturtomt påträffades en möjlig stensättning (bilaga 1). Den möjliga stensättningen ligger ca 11 m SÖ om ägogräns och 20 m SÖ om RAÄ 17:1. Den har antikvariskt bedömts som ett bevakningsobjekt och har tilldelats fornlämningsnummer 270 i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister för Askeby socken.

Åtgärdsförslag

Östergötlands länsmuseum gör bedömningen att byggnationen av bostadshuset kan genomföras som planerat. Villkoret är dock att huset byggs på den nordöstra delen av tomten, d v s där det äldre bostadshuset ligger idag. Även anläggandet av markbädd för avlopp kan genomföras som planerat.

Däremot anser Östergötlands länsmuseum att större delen av tomtens sydvästra parti som består av naturtomt bör fredas från byggnation ur kulturmiljösynpunkt (se fig 3). Bedömningen görs på att en möjlig stensättning påträffades där samt att det kan finnas fler gravar, som inte är synliga ovan mark på denna del av tomten. Planeras ingrepp i marken på detta område krävs tillstånd enligt Kulturminneslagen. Ett sådant tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen.

1503900

1504000

6478700

6478700

6478600

6478600

6478500

6478500

6478400

6478400

Fridhem

Sundet

Utredningsområde

Rödmarkerat område bör ej bebyggas

RAÄ 17

RAÄ 270 Stensättning(?)

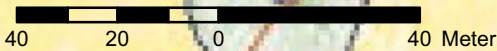
1:5

1:7

R : 1:8

RAÄ 24:1-4

1:9

40

20

0

40

1503900

1504000

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Tekniska uppgifter

Lokal	Sundet. Överstad 1:5
Socken	Askeby
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 270, intill RAÄ 17:1
Ekonomiska kartans blad	086 50 (8G 5a)
Koordinater	X6478453-6478553, Y1503889-1503975
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
Länsstyrelsens dnr	431-28052-08
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
Länsstyrelsens beslut	2008-10-27
ÖLM dnr	456/08
ÖLM projektnr	530875
Uppdragsgivare	Göran A Persson, Sturefors
Kostnadsansvarig	Länsstyrelsen Östergötland
Projektledare	Erika Räf
Personal	Anders Persson
Fältarbetstid	2008-11-05
Totalt undersöktes	7 800 m ²
Fynd	Nej
Foto	Nej
Analys	Nej
Grafik	Lasse Norr / Erika Räf
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2008:134 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Fornlämningsbeskrivning

Fornlämningsbeskrivning

RAÄ 270, Askeby sn. (Bevakningsobjekt.)

Stensättning (?), närmast rund, 3-4 m i diam och 0,2-0,3 m h. Enskiktad gles fyllning runt mittblock, av 0,3-0,6 m st stenar.

Mittblock, 1,2 x 0,9 m och 0,3 m h. Svagt avgränsad kant, vilket gör den osäker. Förefaller dock anlagd. Kraftigt övertäckt med nyfallna löv vilket försvårar bedömningen. Enligt markägaren skulle eventuellt hans far ha fört bort sten från anläggningen. I slutningen runt anläggningen finns talrikt med sten.

X6478512 Y1503917 (GPS Medelavvikelse 8,9 m)

Ek kartblad 8G5a

Läge och terräng: 11 m SÖ om ägogräns och 20 m SÖ om RAÄ 17:1. Krön och V kanten av moränrygg. Skogsmark.

Östergötlands länsmuseum har utfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheten Sundet, Överstad 1:5, Askeby socken, Linköpings kommun. Utredningen föranleddes av nybyggnation av ett bostadshus samt anläggande av markbädd för avlopp inom fastigheten.

Det sydvästra partiet av fastigheten består till största delen av trädbevuxen, stenig naturtomt. Inom denna del påträffades vid besiktning en möjlig stensättning. Östergötlands länsmuseum gör bedömningen att nybyggnationen av enbostadshuset samt anläggandet av markbädd för avlopp kan genomföras som planerat. Däremot bör den del i sydväst, som består av naturtomt, fredas från byggnation ur kulturmiljösynpunkt.